

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัย ได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและต่างประเทศ และ
นำเสนอตามลำดับ ดังนี้

1. การบริหารการศึกษา

1.1 ความหมายของการบริหารการศึกษา

1.2 หลักการและแนวคิดการบริหาร โรงเรียน

2. บทบัญญัติรัฐธรรมนูญที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา

3. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

4. คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

4.1 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ที่เกี่ยวข้องกับ
คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

4.2 ความเป็นมาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

4.3 วัตถุประสงค์ที่ตราไว้ว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

พ.ศ. 2546

4.4 แนวปฏิบัติที่เกี่ยวกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

4.5 บทบาทหน้าที่คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและผู้มีส่วน
เกี่ยวข้อง

4.6 รูปแบบและกระบวนการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน

4.7 การบริหารของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนใน
อำเภอบ้านม่วง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 3

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

5.1 งานวิจัยในประเทศ

5.2 งานวิจัยต่างประเทศ

1. การบริหารสถานศึกษา

1.1 ความหมายของการบริหารการศึกษา

นิพนธ์ กิตยวงศ์ (2526 : 12) ได้ให้ความหมายว่า การบริหารโรงเรียนหมายถึง กระบวนการต่าง ๆ ในการดำเนินงานของกลุ่มบุคคล ซึ่งเรียกว่า ผู้บริหาร โดยมี วัตถุประสงค์เพื่อบริการทางการศึกษาแก่สมาชิกในสังคม การดำเนินงานต่าง ๆ จะต้องเป็นไปตามระบบที่สังคมกำหนดไว้

ประพันธ์ สุริยหาร (2537 : 2) ได้ให้ความหมายของการบริหารไว้ว่า การบริหาร หมายถึง กิจกรรมที่บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปร่วมกันดำเนินการ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง ที่บุคคลร่วมกันกำหนด โดยอาศัยกระบวนการอย่างมีระบบระเบียบและการใช้ทรัพยากรอย่างเหมาะสม หรือกล่าวง่าย ๆ ก็คือ การทำงานให้สำเร็จ โดยอาศัยความพยายามหรือการกระทำของบุคคลอื่น

ธงชัย ถันติวงษ์ (2533 : 12) กล่าวถึง ความหมายของการบริหารว่า การบริหารเป็น งานของหัวหน้าทำงานทุกคนที่จะต้องปฏิบัติในฐานะที่เป็นผู้นำกลุ่ม ซึ่งจะต้องมีภารกิจในการ เป็นผู้นำการจัดระเบียบทรัพยากรต่าง ๆ และประสานกิจกรรมหรืองานที่ทำให้เข้ากันได้ เป็น ผลงานของส่วนรวมและทั้งนี้จะต้องเป็นผู้รับผิดชอบในผลสำเร็จที่จะต้องประกันไว้ว่างานของ องค์กรจะต้องสำเร็จและบรรลุวัตถุประสงค์ที่ต้องการได้ในที่สุด สภาพการทำงานของนัก บริหารส่วนสำคัญอยู่ที่การชี้แนะและกำกับการทำงานของกลุ่มให้มีประสิทธิภาพ และได้ผล มากที่สุดตลอดเวลา ซึ่งปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จคือ คนซึ่งเป็นผู้ลงทุนและกำหนดเป้าหมาย ที่จะดำเนินการให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ต่าง ๆ

สมยศ นววิการ (2536 : 12) ได้อธิบายความหมายของการบริหารว่า การบริหารหมายถึง กระบวนการวางแผน การจัดองค์การและการใช้ทรัพยากรอื่น ๆ เพื่อให้ บรรลุเป้าหมายที่กำหนด

สุทธิ ทองประสิทธิ์ (2533 : 75) ได้ให้ความหมายของการบริหารและผู้บริหารไว้ ว่า การบริหาร (Administration) หมายถึง กระบวนการร่วมมือกันของบุคคลเพื่อผลักดัน ทรัพยากรการบริหารพื้นฐานต่าง ๆ เช่น คน เงิน วัสดุสิ่งของ และวิธีการปฏิบัติงานที่มีอยู่ พร้อมที่จะใช้ให้เคลื่อนไหวไปในทิศทางที่เป็นวัตถุประสงค์ขององค์กร และผู้บริหาร (Administrator) หมายถึง บุคคลผู้ทำหน้าที่เป็นหัวหน้างาน ผู้บังคับบัญชา และผู้นำที่มี ตำแหน่งอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ ทั้งที่ได้จากการแต่งตั้งและคัดเลือกเข้ามา

บริหารงาน เพื่อความอยู่รอดและความเจริญก้าวหน้าขององค์กร

จากแนวคิดของนักการศึกษาดังกล่าว สรุปได้ว่า การบริหารหมายถึง การวางแผนอย่างมีสติปัญญาในการทำงานร่วมกันของกลุ่มบุคคล เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ร่วมกันกำหนดไว้ อย่างมีประสิทธิภาพ โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด และใช้กระบวนการอย่างเป็นระบบ ตลอดจนวิธีการและเทคนิคต่าง ๆ อย่างเหมาะสมสำหรับการบริหารโรงเรียนนั้น มีนักการศึกษาและผู้รู้หลายท่าน ได้ให้ความหมายและแสดงความคิดเห็นไว้อย่างน่าสนใจ ดังต่อไปนี้

พนัส หันเนกินทร์ (2524 : 3) แสดงความคิดเห็นไว้ว่า การบริหารโรงเรียน แตกต่างจากการบริหารธุรกิจ คือ การบริหารธุรกิจผลที่ได้คือ กำไร ซึ่งเป็นวัตถุประสงค์หลัก แต่การบริหารโรงเรียนผลที่ได้คือ คนที่ได้รับการพัฒนา จึงสรุปได้ว่า การบริหารโรงเรียน เป็นกระบวนการทางการจัดการศึกษาของผู้บริหาร เพื่อให้เด็กและเยาวชนของสถานศึกษามี ความรู้และ ได้พัฒนาไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

สถาพร ชำนิต (2526 : 3) กล่าวถึง การบริหารโรงเรียนว่า เป็นการให้บริการ ทางด้านการศึกษาแก่เยาวชนและผู้สนใจ เพื่อให้เกิดการพัฒนาด้านความรู้ความสามารถ ทักษะ ค่านิยม พฤติกรรมและคุณธรรมต่าง ๆ เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมและ ประเทศชาติ

หวน พิณรุฬพันธ์ (2528 : 7) กล่าวว่า การบริหารโรงเรียนคือ การดำเนินงานของกลุ่มบุคคล เพื่อบริหารและจัดการศึกษาให้แก่สมาชิกในสังคม เพื่อให้เป็นสมาชิกที่ดีของ สังคม

กล่าวโดยสรุป การบริหารโรงเรียน หมายถึง มวลประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ผู้บริหาร โรงเรียนและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายพยายามจัดขึ้น เพื่อเป็นการให้ความรู้และสร้างเสริม ประสบการณ์ต่าง ๆ ให้แก่นักเรียน และสมาชิกของสังคม ให้มีการพัฒนาการทางด้านต่าง ๆ สูงขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 หลักกรรมและแนวคิดการบริหารโรงเรียน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2536 : 3) ได้สรุปเกี่ยวกับ ลักษณะการบริหารโรงเรียนที่เป็นหลักสากลไว้ 9 ประการ ได้แก่

- 1) การบริหารต้องมีวัตถุประสงค์หรือเป้าหมาย
- 2) ต้องการอาศัยปัจจัยบุคคลที่เป็นองค์ประกอบที่สำคัญ
- 3) จะต้องใช้ทรัพยากรเป็นองค์ประกอบพื้นฐาน

- 4) มีลักษณะการดำเนินการ เป็นกระบวนการทางสังคม
- 5) เป็นการดำเนินการร่วมกันระหว่างบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป
- 6) อาศัยความร่วมมือร่วมใจเพื่อให้การดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์
- 7) เป็นการร่วมมือดำเนินการอย่างมีคุณผล
- 8) มีลักษณะเป็นการตรวจสอบข้อปฏิบัติงานกับวัตถุประสงค์ที่กำหนด
- 9) การบริหาร ไม่มีตัวตนแต่มีอิทธิพลต่อความเป็นมนุษย์

แนวคิดเป็นกรอบสำคัญของการดำเนินการ การบริหาร โรงเรียน ผู้บริหารต้องเข้าใจแนวคิดในการบริหาร เพื่อให้การปฏิบัติได้ตรงเป้าหมาย ไม่เสียเวลาและทรัพยากรต่าง ๆ โดยเปล่าประโยชน์ หลักการและแนวคิดการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่สำคัญ ดังต่อไปนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2548 : 2-5)

1. โรงเรียนเป็นหน่วยงานทางการศึกษาที่สำคัญที่สุด เพราะเป็นหน่วยงานปฏิบัติผลการดำเนินงานทางการศึกษาเป็นอย่างไร สังเกตได้จากผลที่เกิดขึ้น จากการปฏิบัติงานของโรงเรียน
2. ภารกิจหลักของโรงเรียน คือ การจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียน บรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ในหลักสูตร นั่นคือคุณภาพทางด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในทุกกลุ่มประสบการณ์ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตลอดจนสุขภาพและอนามัยที่ดี
3. ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพทางการศึกษามีหลายอย่างเช่น ระบบการบริหาร ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ปกครองนักเรียน วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ โดยถือว่าผู้บริหารโรงเรียนเป็นปัจจัยสำคัญที่สุด
4. การบริหารงานจะประสบผลสำเร็จหรือไม่ ต้องอาศัยความรู้ความสามารถ คุณลักษณะที่ดีและมีคุณธรรมของผู้บริหาร ผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพ คือผู้บริหารที่สามารถใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัด ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการจัดการศึกษาจนบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้
5. งานบริหาร โรงเรียนมีหลายอย่าง แต่จะครอบคลุม 6 งาน คือ งานวิชาการ งานบุคลากร งานกิจการนักเรียน งานธุรการการเงินและพัสดุ งานอาคารสถานที่และงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน
6. ในบรรดางานทั้ง 6 งาน งานวิชาการเป็นหลักที่สำคัญที่สุดในการที่นักเรียนจะบรรลุเป้าหมายของหลักสูตร ส่วนงานอื่น ๆ เป็นงานเสริมและสนับสนุนให้งานวิชาการประสบความสำเร็จยิ่งขึ้น

7. ในการบริหาร โรงเรียน ผู้บริหารจะต้องตระหนักถึงผลที่จะเกิดขึ้นกับเด็กนักเรียนเป็นสำคัญ

8. ทรรศนะในการบริหาร โรงเรียนที่สำคัญ ๆ มี 4 อย่าง คือ บุคลากร เงิน วัสดุอุปกรณ์และระบบการบริหารจัดการบริหารบุคคลสำคัญที่สุด

9. การบริหารทั้ง 6 งานของโรงเรียนจะดำเนินไปด้วยดีมีประสิทธิภาพต้องอาศัยกระบวนการบริหารอย่างน้อย 4 ขั้นตอน ได้แก่

9.1 การศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการของโรงเรียน

9.2 การวางแผน

9.3 การดำเนินงานตามแผน

9.4 การประเมินผล

10. ทักษะที่สำคัญและจำเป็นในการบริหาร ได้แก่ ทักษะด้านเทคนิควิธีทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ และทักษะด้านความคิดรวบยอดของหน่วยงาน ผู้บริหารจะใช้ทักษะด้านใดด้านหนึ่งมากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับระดับปริมาณในหน้าที่เป็นสำคัญ

11. การบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพ ต้องอาศัยปัจจัยต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

11.1 ชีตการกิจหรือวัตถุประสงค์ หลักของโรงเรียนเป็นสำคัญ นั่นคือคุณภาพของนักเรียนที่กำหนดในจุดมุ่งหมายของหลักสูตร กิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้นต้องมุ่งประโยชน์ที่จะเกิดกับนักเรียนเป็นสำคัญ

11.2 การที่โรงเรียนจะบรรลุภารกิจหลักได้คั้นั้น ต้องอาศัยกระบวนการวางแผนการบริหารอย่างเป็นระบบและดำเนินงานตามแผนที่กำหนดให้การวางแผนการบริหารที่ดี หมายถึงการบรรลุวัตถุประสงค์ไปแล้วครั้งหนึ่ง

11.3 การวางแผนการบริหาร โรงเรียน จำเป็นต้องครอบคลุมงานทั้ง 6 งานที่กล่าวมาแล้ว โดยถือเอางานวิชาการเป็นหลัก ส่วนงานอื่นเป็นงานสนับสนุนให้งานวิชาการบรรลุจุดมุ่งหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

การดำเนินการแนวความคิดการบริหาร โรงเรียนประถมศึกษาดังกล่าว จะดำเนินไปด้วยดีและประสพผลการสำเร็จได้จะต้องอาศัยองค์ประกอบดังต่อไปนี้

1. คุณธรรมที่ดีและการเป็นผู้นำของผู้บริหาร

2. บุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมทุกขั้นตอนของการบริหาร

หมายถึงการใช้กระบวนการกลุ่มในการบริหาร

3. การใช้เทคนิคการนิเทศ การควบคุม กำกับติดตามและประเมินผลอย่าง

เหมาะสมของผู้บริหาร

4. การตัดสินใจปัญหาอย่างมีระบบ
5. มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีในโรงเรียน
6. การใช้ภาวะผู้นำในโรงเรียน
7. เทคนิคการนำการประชุม
8. การเสริมสร้างขวัญและกำลังใจ
9. การประชาสัมพันธ์โรงเรียน

จากภารกิจการบริหาร โรงเรียนประถมศึกษาดังกล่าวแล้ว ถ้าพิจารณาถึงวัตถุประสงค์หลัก สามารถจำแนกการบริหารออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. งานหลัก เป็นงานที่เน้นให้ผู้เรียนบรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตร โดยตรง

ซึ่งได้แก่งานวิชาการนั่นเอง

2. งานสนับสนุน เป็นงานส่งเสริมให้การปฏิบัติงานหลักเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ การที่จะบริหารโรงเรียนให้ประสบผลสำเร็จและมีประสิทธิภาพนั้น ผู้บริหารคือบุคคลสำคัญที่จะส่งเสริมผลักดันให้เกิดความสำเร็จได้ โดยอาศัยปัจจัยหลาย ๆ ด้านเป็นแรงสนับสนุน ไม่ว่าจะเป็นครู นักเรียน นักการศึกษา ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาหรือบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์และระบบการจัดการที่ดี

2. บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา

การเปลี่ยนแปลงของโลกจากยุคดึกดำบรรพ์จนถึงยุคปัจจุบัน ทำให้มีการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของแต่ละประเทศสูงขึ้น ส่วนประเทศไทยได้มีการพัฒนาทางด้านสังคมเป็นสังคมทวิภาค ซึ่งอยู่ในระยะเปลี่ยนผ่านจากสังคมแบบจารีตประเพณีเป็นสังคมสมัยใหม่เป็นแบบผสมผสานกัน สังคมไทยกำลังเป็นสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในกระแสโลกาภิวัตน์ ดังนั้น การจัดการศึกษาไทยจึงต้องเตรียมคนเพื่อให้มุ่งก้าวทันรู้ทันโลก จำเป็นอย่างยิ่งต้องพิจารณาจากบริบทของสังคมโลกและสังคมไทยในอนาคต มิฉะนั้นแล้ว การศึกษาไทยจะไม่สอดคล้องและพัฒนาคน ได้ทันกับความต้องการและการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2539 : 7) ดังนั้น การที่ประเทศไทยมีรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 จะมีผลต่อการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาหลายประการ ดังนี้

ดังนั้น การที่ประเทศไทยมีรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 จะมีผลต่อการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาหลายประการ ดังนี้

มาตรา 40 คลื่นความถี่ที่ใช้ในการส่งวิทยุกระจายเสียงวิทยุ โทรทัศน์ และวิทยุ โทรคมนาคม เป็นทรัพยากรสาธารณะของชาติเพื่อประโยชน์สาธารณะให้เมืองคักรของรัฐที่เป็นอิสระทำหน้าที่จัดสรรคลื่นความถี่ตามวรรคหนึ่ง และกำกับดูแลการประกอบกิจการ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติการ ดำเนินการตามวรรคสองต้องคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของประชาชน ในระดับชาติและใน ระดับท้องถิ่น ทั้งในด้านการศึกษา วัฒนธรรม ความมั่นคงของรัฐ และประโยชน์สาธารณะ อื่น รวมทั้งการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม

สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน สังคม และประเทศชาติ การศึกษาจะต้อง เป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การศึกษาเป็นเรื่องของทุกคนที่มีสิทธิที่จะต้อง เรียนรู้ ดังนั้นการศึกษไทยจึงได้กำหนดแนวทางไว้ 3 ประเด็น คือ

1. การพัฒนามนุษย์ที่สมบูรณ์ การศึกษามุ่งพัฒนาคนให้มีความสมบูรณ์ทั้งด้าน ร่างกาย ปัญญา จิตใจ และสังคม ซึ่งมีคุณลักษณะที่สำคัญ 3 ประการ คือ

1.1 พัฒนาให้คนไทยมองกว้าง คิดไกล ใฝ่ดี เป็นผู้ใฝ่การเรียนรู้ รู้จักคิด วิเคราะห์ ใช้เหตุผลและผลเชิงวิทยาศาสตร์ มีความคิดรวบยอด มีจินตนาการ ความคิด ริเริ่มสร้างสรรค์

1.2 พัฒนาคคนไทยให้มีวินัยในตัวเอง รับผิดชอบทั้งต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชนและสังคม เคารพต่อกฎเกณฑ์ของสังคม

1.3 พัฒนาคคนไทยให้มีความรู้ความสามารถและทักษะที่จำเป็นต่อการ ดำรงชีวิตในโลกยุคโลกาภิวัตน์ เช่น ภาษาอังกฤษ คอมพิวเตอร์ วิทยาการสมัยใหม่ ควบคู่กับภูมิปัญญาไทย

2. การศึกษาสอดคล้องกับวิถีชีวิต คือ การจัดให้สอดคล้องกับความต้องการ ของบุคคล ชุมชน สังคม และประเทศชาติ เสริมสร้างคุณเจริญเติบโตอย่างสมดุลทั้งด้าน สังคม การเมือง การปกครอง รวมทั้งความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจอุตสาหกรรมของประเทศ แนวคิดและกระบวนการจัดการศึกษาเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ มีดังนี้

2.1 ให้การศึกษาเป็นกระบวนการที่ทำให้ผู้เรียนรู้จักวิธีแสวงหาความรู้ด้วย ตนเอง รักที่จะเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

2.2 ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา เรียนตามความต้องการของ

2.3 มีรูปแบบที่ให้ทางออกและทางเลือกที่ดีแก่ทุกคน เน้นให้ผู้เรียนรู้จักใช้
 วิจารณ์ญาณในการเลือกช่องทางที่เหมาะสม เพื่อพัฒนาศักยภาพ จิตความสามารถและวุฒิ
 ภาวะ

2.4 ระดมสรรพกำลังทุกส่วนในสังคมเพื่อการศึกษา ซึ่งได้แก่ ครอบครัว
 ชุมชน รัฐ เอกชน องค์กรชุมชน สื่อมวลชน ต้องตระหนักถึงความรับผิดชอบร่วมกันในการ
 จัดการศึกษาทุกชั้นตอน

3. ยุทธศาสตร์ที่จะทำให้ไปถึงวิสัยทัศน์ แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8 ได้
 ระบุเกี่ยวกับแผนปฏิบัติการ ความคาดหวังของผู้เรียน กระบวนการจัดการศึกษาและผู้สอน

สรุปได้ว่า พระราชบัญญัติของรัฐธรรมนูญที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาต้องให้
 สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน สังคม และประเทศชาติ ซึ่งการศึกษาไทยได้กำหนด
 แนวทางไว้ 3 ประเด็น คือ การพัฒนามนุษย์ที่สมบูรณ์ การศึกษาสอดคล้องกับวิถีชีวิต และ
 ยุทธศาสตร์ที่จะทำให้ไปถึงวิสัยทัศน์ตามแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8

3. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้จัดทำขึ้นเพื่อบอกทิศทาง
 และเป็นหมายของการปฏิรูปการศึกษา ซึ่งสามารถวิเคราะห์ได้ 7 ประการที่สำคัญ คือ

1. รัฐต้องขยายการศึกษาภาคบังคับจาก 6 ปี เป็น 9 ปี และจัดการศึกษา
 ขั้นพื้นฐานให้แก่ประชาชน อย่างน้อย 12 ปี โดยรัฐไม่เก็บค่าใช้จ่าย
2. รัฐบาลจะจัดระบบประกันคุณภาพมาตรฐานสถานศึกษาต่าง ๆ เพื่อให้เกิด
 ความเท่าเทียมกัน
3. มีการรวมกระทรวงศึกษาธิการและทบวงมหาวิทยาลัย ตลอดจน
 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติเข้าด้วยกันเป็นกระทรวงเดียวกัน เรียกว่า
 กระทรวงศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
4. จะมีการจัดระบบการบริหารจัดการแบบใหม่ โดยให้กระทรวงทำหน้าที่
 ด้านการกำหนดนโยบาย มาตรฐานการศึกษา และให้อำนาจการบริหารสถานศึกษาให้
 สถานศึกษาและเขตพื้นที่การศึกษา
5. การดำเนินการทั้งหมดจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน
6. เกิดระบบใหม่ โดยการเปิดโอกาสให้ครอบครัว ชุมชน เอกชน สถาบัน
 ทางสังคม สถาบันศาสนา ได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามากขึ้น

ทางสังคม สถาบันศาสนา ได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามากขึ้น

7. ปรับระบบการศึกษาให้มีการจัดการศึกษาทั้งในระบบ นอก ระบบ และการจัดการศึกษาดูตามอรรถกัฏ (วิชัย คັນศิริ. 2542 : 4)

ปรากฏการณ์ทางเลือกของการศึกษาไทย จะปรากฏทั้งกระแสหลักและกระแสรอง
กระแสหลัก ประกอบด้วย

1. เน้นตะวันตก โดยเฉพาะกลุ่มประเทศที่พูดภาษาอังกฤษ
2. เน้นสติปัญญาเป็นหลัก
3. เน้นโรงเรียน
4. เน้นการจัดโรงเรียนใหญ่
5. จัดระบบหลักสูตรกลาง
6. เน้นคุณภาพและประสิทธิภาพ
7. เน้นการจัดการ/เทคโนโลยี
8. เน้นการแข่งขัน
9. กระจายอำนาจการจัดการ

กระแสรอง ประกอบด้วย

1. ภูมิปัญญาไทย/วัฒนธรรมไทย
2. เน้นจิตใจ/อารมณ์ควบคู่กับสติปัญญา
3. สอนครอบครัว/ตัวเล็ก
4. เน้นโรงเรียนขนาดเล็ก
5. เน้นทางเลือกที่หลากหลาย
6. เน้นการยืดหยุ่น
7. เน้นความร่วมมือ
8. เน้นพึ่งตนเอง
9. เน้นชุมชน

ซึ่งจุดร่วมที่สามารถพัฒนาเป็นแนวทางของการศึกษาไทยได้ คือ

1. การศึกษาจะต้องสร้างความแข็งแกร่งให้กับคนไทยและสังคมไทยอย่าง

เพียงพอ

2. ทุกส่วนของสังคมจะต้องเข้ามามีส่วนรับผิดชอบกับการศึกษา โดยเฉพาะ

ชุมชนของตนเอง

3. จะต้องมีการกระจายอำนาจในการดูแลและจัดการ ไปสู่หน่วยปฏิบัติให้มาก และชัดเจนยิ่งขึ้น
4. ผู้ที่เกี่ยวข้องและมีผลประโยชน์ทุกคนต้องเข้ามาเกี่ยวข้องกับไม่ว่าพระมหากษัตริย์หรือพระแสงหรือพระแสงรอง
5. จะต้องมีทางเลือกที่หลากหลายให้กับทุกกลุ่ม
6. การศึกษาไม่ว่าจะเป็นแบบใดต้องมีผลประโยชน์ มีคุณค่ากับผู้เรียน และมีคุณภาพประสิทธิภาพสูงทุกขั้นตอน (วิโรจน์ สารรัตนะ. 2542 : 187-188)

สรุปได้ว่า พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้จัดทำขึ้นเพื่อบอกทิศทางและเป้าหมายของการปฏิรูปการศึกษา ถึงสำคัญที่ได้จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 คือ เด็กมีโอกาสได้รับการศึกษาจากภาคบังคับ 6 ปี เป็น 9 ปี และจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้กับประชาชนอย่างน้อย 9 ปี โดยรัฐไม่เก็บค่าใช้จ่าย

4. คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

4.1 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่เกี่ยวข้องกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่ได้กล่าวถึงคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานนั้น ในมาตรา 39 ได้ระบุไว้ว่า ให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป ไปยังคณะกรรมการและสำนักงานการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง นอกจากนี้ ในมาตรา 57 แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวยังได้ระบุว่า ให้หน่วยงานทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในชุมชนให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยการนำประสบการณ์ ความรู้ ความชำนาญ และภูมิปัญญาท้องถิ่นของบุคคลดังกล่าวมาเพื่อใช้ให้เกิดประโยชน์ทางการศึกษา และยกย่องเชิดชูผู้ที่ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษา (กองนโยบายและแผน, สำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2543 : 6-7)

ดังนั้น จึงคาดหวังไว้ว่า หน่วยงานทางการศึกษา โดยเฉพาะสถานศึกษา จะมีความคล่องตัวในการบริหารงานมากขึ้นกว่าเดิม โดยเฉพาะงานวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป โรงเรียนจะสามารถจัดการศึกษาได้ตรงตามความ

ต้องการของชุมชนและท้องถิ่นอย่างแน่นอน เพราะชุมชนและท้องถิ่น ได้มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาตั้งแต่ต้น

4.2 ความเป็นมาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นองค์คณะบุคคลที่ทำางานร่วมกับสถานศึกษา เพื่อให้สถานศึกษา มีความเข้มแข็ง สามารถบริหารจัดการศึกษาด้วยตนเองได้ตามกรอบที่กฎหมายกำหนด ดังนั้นความหลากหลายของบุคคลที่เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการ จึงถือต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ที่ต้องอาศัยความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ด้านต่าง ๆ บุคคลที่ได้รับการคัดเลือกเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจึงมีความสำคัญต่อการจัดการศึกษา ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2547 : 20-25)

1) ผู้แทนผู้ปกครอง เป็นผู้สะท้อนปัญหาและความต้องการด้านคุณภาพทางการศึกษาและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนทั้งในส่วนที่คาดหวังและสภาพความเป็นจริงที่เกิดขึ้นและร่วมมือกับครู บุคลากรทางการศึกษา ผู้ปกครองและชุมชนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

2) ผู้แทนครู เป็นผู้ที่มีความชำนาญในสาขาวิชาชีพครูมีความสำคัญต่อการนำเสนอข้อมูลและกระบวนการเรียนรู้ ปัญหา และความต้องการสนับสนุน ช่วยเหลือ รวมทั้งรายงานผลการจัดการศึกษา

3) ผู้แทนองค์กรชุมชน เป็นผู้สะท้อนภาพของปัญหาและความต้องการ ในการพัฒนาผู้เรียนซึ่งเป็นสมาชิกส่วนหนึ่งของชุมชน และให้ความร่วมมือกับสถานศึกษาด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น แหล่งเรียนรู้

4) ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นผู้สะท้อนภาพของปัญหาและความต้องการที่ครอบคลุมทั้งเขตพื้นที่บริการของสถานศึกษาและมีความสำคัญต่อสถานศึกษาอย่างยิ่งในเรื่องของการขอสนับสนุนด้านงบประมาณ ทรัพยากรการจัดการศึกษา และเชื่อมโยงแผนการพัฒนาการศึกษากับแผนพัฒนาท้องถิ่น

5) ผู้แทนศิษย์เก่าของสถานศึกษา เป็นผู้สะท้อนภาพของความรัก ความศรัทธา ความภาคภูมิใจต่อสถาบันการศึกษาที่ตนได้รับการศึกษา ช่วยจรรโลงคุณค่าของสถาบันไปสู่ศิษย์รุ่นหลังให้ประสบความสำเร็จในการศึกษาเช่นกัน

6) ผู้แทนพระภิกษุสงฆ์และหรือผู้แทนองค์กรศาสนาอื่นในพื้นที่ เป็นผู้นำเสนอและเติมเต็มข้อมูลด้านคุณธรรม จริยธรรม คามหลักธรรมของศาสนาซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการจัดการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนเป็นคนดีของสังคม

7) ผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ในด้านต่าง ๆ ที่จะช่วยเสริมให้สถานศึกษาจัดการศึกษาได้ครอบคลุมไม่ทุก ๆ ด้านอย่างมีคุณภาพ และประสิทธิภาพ ทำให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งและมีการพัฒนาที่ยั่งยืน

8) ผู้บริหารสถานศึกษา ในฐานะเป็นกรรมการและเลขานุการ ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของสถานศึกษา เป็นบุคคลสำคัญที่จะสะท้อนภาพของการบริหารจัดการ ผู้ช่วยเหลือให้คำปรึกษาสร้างแรงจูงใจ กระตุ้นการทำงาน ทบทวนรายงาน สะท้อนความคิด เปิดโอกาสให้ผู้แทนแต่ละกลุ่มได้แสดงบทบาทอย่างเต็มที่ จัดเตรียมการประชุม บันทึกการประชุม รายงานผลการประชุมและสภานิติบัญญัติด้านอุปกรณ์ ห้องประชุม วัสดุใช้สอย ฯลฯ รวมทั้งการพิจารณาอนุมัติ ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากที่ประชุมไปสู่การปฏิบัติ

4.2.1 บทบาทหน้าที่ของสถานศึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

สถานศึกษาเป็นหน่วยงานหลักในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายของการปฏิบัติรูปการศึกษตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง จึงกำหนดให้มีคณะกรรมการซึ่งเป็นที่องค์คณะบุคคลทำหน้าที่กำกับ และส่งเสริมสนับสนุนกิจการสถานศึกษาให้เป็นไปตามนโยบาย มาตรฐานในการบริหารจัดการทางศึกษา ทั้งนี้ การดำเนินงานให้ประสบผลสำเร็จนั้น สถานศึกษาและคณะกรรมการต้องเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเองและกัน ควรมีรูปแบบ วิธีการทำงานประสานสอดคล้องกัน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาการศึกษาให้บรรลุผลตามที่ร่วมกันกำหนดขึ้น

4.2.2 บทบาทหน้าที่ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

เพื่อให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ สถานศึกษามีบทบาทหน้าที่ดังนี้

- 1) จัดทำนโยบาย แผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษาให้ สอดคล้องกับนโยบาย และแผนของกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ตลอดจนบริบทและความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น
- 2) จัดตั้งงบประมาณ และรับผิดชอบค่าใช้จ่ายงบประมาณของสถานศึกษา
- 3) พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และความต้องการของนักเรียน ชุมชนท้องถิ่น
- 4) จัดการเรียนการสอน สภาพแวดล้อม บรรยากาศการเรียนการสอนที่เหมาะสมและส่งเสริม กระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตลอดจนการปรับปรุงและ

พัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

- 5) ออกระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศและแนวปฏิบัติต่างๆ ตามที่กฎหมายกำหนด
- 6) กำกับ ติดตาม ประเมินผลงานตามแผนงาน โครงการและ ประเมินผลการประเพณีปฏิบัติงาน ตลอดจนการพิจารณาความดีความชอบ การพัฒนา และการดำเนินการทางวินัยกับครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาตามที่กฎหมายกำหนด
- 7) ระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษารวมทั้งปกครอง ดูแล บำรุงรักษา ใช้ และจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถานศึกษา
- 8) จัดให้มีระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและให้ความร่วมมือในการประเมินคุณภาพการศึกษาจากหน่วยงานภายนอกสถานศึกษา รวมทั้งการรายงานผลการประเมินต่อคณะกรรมการสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
- 9) ส่งเสริมความเข้มแข็งให้กับชุมชน และสร้างความสัมพันธ์กับ สถานศึกษาและสถาบันอื่นในชุมชน และท้องถิ่น
- 10) ปฏิบัติหน้าที่อื่นเกี่ยวกับกิจการภายในสถานศึกษาหรือตามที่ได้รับ มอบหมาย และตามที่กฎหมายกำหนด

4.2.3 อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตามมาตรา 38 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการ กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 รวมทั้งอำนาจหน้าที่ในการบริหารงานบุคคลที่จะเกิดขึ้นตาม กฎหมายว่าด้วย ระเบียบบริหารข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา สรุปอำนาจหน้าที่ ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ดังนี้

- 1) กำกับการดำเนินการของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับกฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ คำสั่ง และนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และความต้องการของชุมชนและ ท้องถิ่น
- 2) ส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินการกิจการด้านต่าง ๆ ของ สถานศึกษา
- 3) มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลสำหรับข้าราชการครูและ บุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาตามที่กฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครูและบุคลากร ทางการศึกษากำหนด

4) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่กฎหมาย ระเบียบ ประกาศ ฯลฯ กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ดังนั้นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งเป็นองค์กรบุคคลในการบริหาร สถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม จึงต้องอาศัยผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในสาขาหลากหลาย และเข้าใจการศึกษา มีความมุ่งมั่น มีเวลาที่จะอุทิศสเวงกาย แรงใจพัฒนาสถานศึกษาของชุมชนให้มีคุณภาพ และได้มาตรฐานตามที่ชุมชน สังคม และประเทศชาติต้องการ ซึ่งจะส่งผลให้ชุมชน สังคมเข้มแข็ง และประเทศชาติก้าวหน้า และจากบทบาทอำนาจหน้าที่ของสถานศึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อาจเปรียบเทียบกับบทบาทหน้าที่ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 บทบาทหน้าที่ของสถานศึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

บทบาทหน้าที่ ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	บทบาทหน้าที่ ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
<p>1. ด้านวิชาการ</p> <p>1.1 พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานและความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และท้องถิ่น</p> <p>1.2 จัดการเรียนการสอน สภาพแวดล้อม บรรยากาศการเรียนการสอนที่เหมาะสม และส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตลอดจนการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง</p>	<p>1. ด้านวิชาการ</p> <p>1.1 ให้ความเห็น ข้อเสนอแนะในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานและความต้องการของผู้เรียน ชุมชนและท้องถิ่น</p> <p>1.2 ให้ข้อเสนอแนะและส่งเสริมสนับสนุน การจัดการเรียนการสอน สภาพแวดล้อม บรรยากาศการเรียนการสอนที่เหมาะสม และส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตลอดจนการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง</p>

ตารางที่ 1 (ต่อ)

บทบาทหน้าที่ ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	บทบาทหน้าที่ ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
<p>1.3 จัดให้มีระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และรายงานผลการประเมินให้คณะกรรมการสถานศึกษารับทราบ</p> <p>2. ด้านงบประมาณ</p> <p>2.1 จัดตั้งและรับผิดชอบการใช้จ่ายงบประมาณของสถานศึกษา ตามที่กฎหมายระเบียบ ประกาศ ฯลฯ กำหนด</p> <p>2.2 ออกระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ และแนวปฏิบัติ ฯลฯ เกี่ยวกับการบริหารการเงินและการจัดการรายได้ของทรัพย์สินของสถานศึกษา ทั้งนี้ตามที่กฎหมายระเบียบ ประกาศ ฯลฯ กำหนด</p>	<p>1.3 รับทราบ และให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดระบบและการดำเนินการตามระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา</p> <p>2. ด้านงบประมาณ</p> <p>2.1 ให้ความเห็น ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดตั้งและรับผิดชอบการใช้จ่ายงบประมาณของสถานศึกษา ตามที่กฎหมาย ระเบียบ ประกาศ ฯลฯ กำหนด</p> <p>2.2 ให้ความเห็น ข้อเสนอแนะในการออกระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ และแนวปฏิบัติ ฯลฯ เกี่ยวกับการบริหารการเงินและการจัดการรายได้ของทรัพย์สินของสถานศึกษา ทั้งนี้ตามที่กฎหมาย ระเบียบ ประกาศ ฯลฯ กำหนด</p>
<p>3. ด้านบุคลากร</p> <p>ดำเนินการตามที่กฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา กำหนด</p>	<p>3. ด้านบุคลากร</p> <p>ปฏิบัติตามที่กฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน</p>
<p>4. ด้านการบริหารทั่วไป</p> <p>4.1 จัดทำนโยบาย แผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายและแผนของกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา รวมทั้งความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น</p>	<p>4. ด้านการบริหารทั่วไป</p> <p>4.1 ให้ความเห็น เสนอแนะ และให้คำปรึกษาในการจัดทำนโยบาย แผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายและแผนของกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา</p>

ตารางที่ 1 (ต่อ)

บทบาทหน้าที่ ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	บทบาทหน้าที่ ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
<p>4.2 ดำเนินการและกำกับ ติดตาม และ ประเมินผลงานตามแผนงาน โครงการของ สถานศึกษา</p> <p>4.3 ระดมทรัพยากร เพื่อการศึกษา รวมทั้งปกครองดูแล บำรุงรักษา ใช้จ่าย และจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สิน ของสถานศึกษาตามที่กฎหมายกำหนด ระเบียบ ประกาศ ฯลฯ กำหนด</p> <p>4.4 ออกระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ แนวปฏิบัติ ฯลฯ ในการดำเนินงานด้าน ต่าง ๆ ตามกฎหมาย ระเบียบประกาศ ฯลฯ กำหนด</p> <p>4.5 ส่งเสริมความเข้มแข็งในชุมชน และสร้างความสัมพันธ์กับสถาบัน อื่น ๆ ในชุมชนและในท้องถิ่น</p> <p>4.6 ปฏิบัติหน้าที่อื่นเกี่ยวกับกิจการ ของสถานศึกษาหรือตามที่ได้รับมอบหมาย และตามที่กฎหมาย ระเบียบ ประกาศ ฯลฯ กำหนด</p>	<p>รวมทั้งความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น</p> <p>4.2 รั้งทราบ ให้ความเห็น และ ข้อเสนอแนะในการปรับปรุง และพัฒนา คู่มือการศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ให้สอดคล้องกับกฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ คำสั่ง ตลอดจนนโยบาย และแผน ของกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงาน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา รวมทั้งความ ต้องการของชุมชนและท้องถิ่น และรายงาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เมื่อสถานศึกษา ไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ คำสั่ง ตลอดจนนโยบาย และแผนของ กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงาน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา รวมทั้งความ ต้องการของชุมชนและท้องถิ่น</p> <p>4.3 ให้ความเห็น ข้อเสนอแนะ ประสาน ส่งเสริมสนับสนุนเกี่ยวกับการระดม ทรัพยากร เพื่อการศึกษา รวมทั้งปกครองดูแล บำรุงรักษา ใช้จ่าย และจัดหาผลประโยชน์จาก ทรัพย์สินของสถานศึกษาตามที่กฎหมาย กำหนดระเบียบ ประกาศ ฯลฯ กำหนด</p> <p>4.4 ให้ความเห็น เสนอแนะ และให้ คำปรึกษาในการออกระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ แนวปฏิบัติ ฯลฯ ในการดำเนินงาน</p>

ตารางที่ 1 (ต่อ)

บทบาทหน้าที่ ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	บทบาทหน้าที่ ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
	<p>ด้านต่าง ๆ ตามกฎหมาย ระเบียบ ประกาศ ฯลฯ กำหนด</p> <p>4.5 ให้ความเห็น เสนอแนะ และให้ คำปรึกษาในการส่งเสริมความเข้มแข็งใน ชุมชนและสร้างความสัมพันธ์กับสถาบัน อื่น ๆ ในชุมชนและในท้องถิ่น</p> <p>4.6 ปฏิบัติหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้องกับกิจการของ สถานศึกษาหรือตามที่ได้รับมอบหมาย และ ตามที่กฎหมาย ระเบียบ ประกาศ ฯลฯ กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน</p>

สรุปได้ว่า เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุจุดมุ่งหมายที่วางไว้จึงได้มีการกำหนด
บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้ทำหน้าที่ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้าน
วิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป

4.3 กฎกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2546

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 5 และมาตรา 40 วรรค 3 แห่งพระราชบัญญัติ
การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับ
ที่ 2) พ.ศ. 2545 กับมาตรา 8 และมาตรา 38 วรรคสองและวรรคสามแห่งพระราชบัญญัติ
ระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
ออกกฎกระทรวงไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 ในกฎกระทรวงนี้

“ผู้ปกครอง” หมายความว่า บิดามารดา หรือบิดา หรือมารดา ซึ่งเป็น
ผู้ใช้อำนาจปกครองหรือผู้ปกครองตามประมวลกฎหมายแพ่ง และพาณิชย์ของนักเรียน และให้

หมายความรวมถึงบุคคลที่นักเรียนอยู่ด้วยเป็นประจำ หรือที่นักเรียนอยู่รับใช้การงาน

“ครู” หมายความว่า บุคลากรวิชาชีพซึ่งทำหน้าที่หลักทางด้านการเรียน การสอนและการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ ในสถานศึกษาของรัฐ

“สถานศึกษา” หมายความว่า โรงเรียน วิทยาลัยหรือหน่วยงานทางการศึกษาที่เรียกชื่ออย่างอื่นของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่หรือมีวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษา ขั้นพื้นฐาน ที่ได้รับงบประมาณจากรัฐแต่ละแห่ง ยกเว้นสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยและศูนย์การเรียนรู้

“สถานศึกษาขนาดเล็ก” หมายความว่า สถานศึกษาที่มีนักเรียน ไม่เกิน สามร้อยคน

“สถานศึกษาขนาดใหญ่” หมายความว่า สถานศึกษาที่มีนักเรียน เกินกว่า สามร้อยคน

“องค์กรชุมชน” หมายความว่า ชุมชนหรือองค์กรที่มีประชาชนรวมตัวกัน ไม่น้อยกว่าสิบห้าคน เพื่อดำเนินกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมและชุมชนโดยส่วนรวม อย่างต่อเนื่องเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่าหนึ่งปี มีผลงานที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หรือสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษารับรอง และมีที่ตั้งแน่นอนอยู่ในท้องที่ตำบล หรือแขวงที่เป็นภูมิถิ่นนา ของนักเรียนในสถานศึกษา หรือท้องที่ตำบลหรือแขวงที่สถานศึกษาดังตั้งอยู่

“องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” หมายความว่า องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา และองค์การปกครองส่วน ท้องถิ่นที่ได้รับการจัดตั้งตามกฎหมาย ซึ่งสถานศึกษาดังตั้งอยู่

“ศิษย์เก่า” หมายความว่า ผู้ที่สถานศึกษารับรองว่าสำเร็จการศึกษาจากหรือ เคยศึกษาในสถานศึกษานั้น

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานแต่ ละแห่ง

“กรรมการ” หมายความว่า กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานแต่ละแห่ง

“ผู้อำนวยการ” หมายความว่า ผู้อำนวยการสถานศึกษาแต่ละแห่ง

“ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา” หมายถึง ผู้อำนวยการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษาที่สถานศึกษาดังตั้งอยู่

ข้อ 2 ในสถานศึกษาขนาดเล็กให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
จำนวน 9 คน และสถานศึกษาขนาดใหญ่ ให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน
15 คน ประกอบด้วย

- 1) ประธานกรรมการ
- 2) กรรมการที่เป็นผู้แทนผู้ปกครอง จำนวนหนึ่งคน
- 3) กรรมการที่เป็นผู้แทนครู จำนวนหนึ่งคน
- 4) กรรมการที่เป็นผู้แทนองค์กรชุมชน จำนวนหนึ่งคน
- 5) กรรมการที่เป็นผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวนหนึ่งคน
- 6) กรรมการที่เป็นผู้แทนศิษย์เก่า จำนวนหนึ่งคน
- 7) กรรมการที่เป็นผู้แทนพระภิกษุสงฆ์ หรือผู้แทนองค์กรศาสนาในพื้นที่

จำนวนหนึ่งรูปหรือหนึ่งคนสำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก และจำนวนสองรูป หรือสองคน
สำหรับสถานศึกษาขนาดใหญ่

8) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนหนึ่งคนสำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก และ
จำนวนสองคนสำหรับสถานศึกษาขนาดใหญ่

- 9) ผู้อำนวยการ เป็นกรรมการและเลขานุการ

ข้อ 3 ประธานกรรมการและกรรมการตามข้อ 2 (2) (3) (4) (5) (6) (7)

และ (8) ต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

- 1) มีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบปีบริบูรณ์
- 2) ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย
- 3) ไม่เป็นคนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
- 4) ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกเว้นแต่เป็นโทษ

สำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

- 5) ไม่เป็นคู่สัญญาเกี่ยวกับสำนักเขตพื้นที่การศึกษาหรือสถานศึกษาเขตพื้นที่

การศึกษานั้น

ผู้ได้รับการแต่งตั้งเป็นประธานคณะกรรมการหรือกรรมการผู้ใดมีลักษณะต้องห้าม

ตาม 5) ต้องออกจากความเป็นบุคคลซึ่งมีลักษณะต้องห้ามหรือแสดงหลักฐานให้เป็นเชื่อได้ว่า
คนได้เลิกประกอบกิจการ หรือการใด ๆ อันมีลักษณะต้องห้ามดังกล่าวแล้วห่อผู้อำนวยการ
ภายในสิบห้าวัน นับแต่วันที่ได้รับการแต่งตั้ง หากมิได้ดำเนินการดังกล่าว ให้ถือว่าผู้นั้นไม่ได้
รับการแต่งตั้งเป็นประธานกรรมการ หรือ กรรมการ

ข้อ 4 นอกจากคุณสมบัติตามข้อ 3 แล้ว

- 1) กรรมการตามข้อ 2 ต้องเป็นผู้ปกครองตามทะเบียนนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในสถานทีนั้น และไม่เป็นครู เจ้าหน้าที่ หรือลูกจ้างสถานศึกษาที่ปรึกษาและ ผู้เชี่ยวชาญซึ่งมีสัญญาจ้างกับสถานศึกษานั้น
- 2) กรรมการตามข้อ 2 (3) ต้องเป็นครู
- 3) กรรมการตามข้อ 2 (4) ต้องไม่เป็นครู เจ้าหน้าที่ หรือลูกจ้างของ สถานศึกษาที่ปรึกษา หรือผู้เชี่ยวชาญซึ่งมีสัญญาจ้างกับสถานศึกษานั้น
- 4) กรรมการตามข้อ 2 (6) ต้องเป็นผู้ที่เลขาธิการ หรือสำเร็จการศึกษาจาก สถานศึกษานั้น และไม่เป็นครู เจ้าหน้าที่ หรือลูกจ้างสถานศึกษาที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญ ซึ่ง มีสัญญาจ้างกับสถานศึกษานั้น
- 5) กรรมการตามข้อ 2 (8) ต้องไม่เป็นกรรมการสถานศึกษาในเขตพื้นที่ การศึกษามากกว่าสามแห่งขึ้นไปในวาระเดียวกัน และไม่เป็นครู เจ้าหน้าที่ หรือลูกจ้าง สถานศึกษาที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญซึ่งมีสัญญาจ้างกับสถานศึกษานั้น

ข้อ 5 ให้ผู้อำนวยการดำเนินการสรรหา และเลือกประธานกรรมการ และ กรรมการตามหลักเกณฑ์และวิธีการ ดังต่อไปนี้

- 1) ในการสรรหาและเลือกกรรมการตามข้อ 2 (2) (3) และ (6) และ ข้อ 4 จากนั้นให้ผู้ที่ ได้รับการเสนอชื่อผู้ที่เห็นสมควรเป็นกรรมการ ซึ่งมีคุณสมบัติตามข้อ 3 ข้อ 4 จากนั้นให้ผู้ที่ ได้รับการเสนอชื่อเลือกกันเองให้เลือกประเภทละหนึ่งคนทั้งนี้โดยให้แต่ละประเภทแยกกันดำเนินการ
- 2) ในการสรรหาและเลือกกรรมการตามข้อ 2 (5) ให้องค์กรชุมชนเสนอชื่อ ผู้ที่เห็นสมควรเป็นกรรมการ ซึ่งมีคุณสมบัติตามข้อ 3 ข้อ 4 จากนั้นให้ผู้ที่ ได้รับการเสนอชื่อ เลือกกันเองให้เหลือจำนวนละหนึ่งคน

ในกรณีไม่มีองค์กรชุมชนในท้องที่ตำบล หรือแขวงที่เป็นภูมิลำเนาของนักเรียน ในสถานศึกษาหรือตำบลหรือแขวงที่สถานศึกษาตั้งอยู่ หรือมีแต่ไม่เสนอชื่อผู้แทนเข้ารับ เลือกเป็นกรรมการให้ผู้อำนวยการสรรหาผู้แทนองค์กรชุมชนในท้องที่ตำบลหรือแขวงใกล้เคียง หรือในท้องที่ตำบลหรือแขวงของเขตพื้นที่การศึกษา ใกล้เคียงเป็นกรรมการผู้แทนองค์กร ชุมชนในสถานศึกษานั้น

- 3) การสรรหาและเลือกกรรมการตามข้อ 2 (5) ให้ดำเนินการโดยสภาของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น

4) การสรรหาและเลือกกรรมการตามข้อ 2 (8) ให้ดำเนินการโดยการพิจารณาาร่วมกันของผู้ที่ได้รับการสรรหาและได้รับเลือกให้เป็นกรรมการ ตามข้อ 2 (2) (3) (4) (5) (6) (7) และกรรมการตามข้อ 2 (9) ให้ได้จำนวนสองคนสำหรับสถานศึกษาขนาดเล็กและจำนวนเจ็ดคนสำหรับสถานศึกษาขนาดใหญ่

5) การสรรหาและการเลือกประธานกรรมการ ให้ผู้ได้รับเลือกให้เป็นกรรมการตามข้อ 2 (2) (3) (4) (5) (6) (7) และ (8) ร่วมกันเลือกประธานกรรมการจากผู้ที่ได้รับเลือกเป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

6) ให้ผู้อำนวยการเสนอรายชื่อผู้ที่ได้รับการสรรหาและได้รับเลือกตาม (1) ถึง (5) ต่อผู้อำนวยการสำนักเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อพิจารณาแต่งตั้งเป็นประธานกรรมการและกรรมการ

ข้อ 6 หลักเกณฑ์และวิธีการสรรหาและการเลือกกรรมการ นอกจากที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงนี้ ให้เป็นไปตามประกาศของสถานศึกษา

ข้อ 7 ประธานกรรมการและกรรมการตามข้อ 2 (2) (3) (4) (5) (6) (7) และ (8) มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ 4 ปี และอาจได้รับแต่งตั้งใหม่อีกได้ แต่จะดำรงตำแหน่ง เกิน 2 วาระติดต่อกันมิได้

นอกจากการพ้นตำแหน่งตามวาระ ประธานกรรมการและประธานตามข้อ 2 (2) (3) (4) (5) (6) (7) และ (8) พ้นจากตำแหน่งเมื่อ

- 1) ตาย
- 2) ลาออก
- 3) คณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาให้ออกเพราะบกพร่องต่อหน้าที่ ทำให้เสื่อมเสียต่อสถานศึกษาหรือห่อ่นความสามารถ
- 4) ขาดคุณสมบัติตามข้อ 3 หรือข้อ 4
- 5) พ้นจากการเป็นพระภิกษุ เฉพาะกรรมการซึ่งเป็นผู้แทนที่เป็นพระภิกษุสงฆ์

ข้อ 8 ในกรณีที่ประธานกรรมการหรือกรรมการตาม 2 (2) (3) (4) (5) (6) (7) และ (8) พ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระ ให้ดำเนินการสรรหา เลือก และแต่งตั้งประธานกรรมการหรือกรรมการแทนภายในเก้าสิบวัน เว้นแต่วาระของกรรมการเหลืออยู่ไม่ถึง ห้าร้อยแปดสิบวัน จะไม่ดำเนินการก็ได้

ให้ผู้ซึ่งได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งแทนอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของผู้ซึ่งตนแทน ในกรณีที่ประธานกรรมการ และกรรมการตามวรรคหนึ่ง จะพ้นจากตำแหน่งตามวาระ ประธานกรรมการและกรรมการผู้ดำเนินการสรรหาใหม่ภายในเก้าสิบวัน ก่อนวันครบวาระและผู้ซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามปฏิวัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าประธานกรรมการ และกรรมการซึ่งแต่งตั้งใหม่เข้ามารับหน้าที่

ข้อ 9 สถานศึกษาที่มีสภาพและลักษณะการปฏิบัติงานแตกต่างจากสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยทั่วไป ซึ่งไม่สามารถแต่งตั้งคณะกรรมการสถานศึกษาได้ครบองค์ประกอบ ตามกฎกระทรวงนี้ การกำหนดองค์ประกอบ อำนาจหน้าที่ หลักเกณฑ์ วิธีการสรรหาและ จำนวนกรรมการในแต่ละลักษณะ และประเภทของการศึกษา ให้เป็นไปตามระเบียบของ คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ให้ผู้อำนวยความสะดวกสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา โดยความเห็นชอบของ คณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาเป็นผู้มีอำนาจในการประกาศให้สถานศึกษาใดเป็น สถานศึกษาที่มีสภาพและลักษณะการปฏิบัติงานแตกต่างจากสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยทั่วไป

ข้อ 10 ในวาระเริ่มแรกให้ผู้อำนวยความสะดวกสรรหา และเลือกประธานกรรมการ และกรรมการ ให้แล้วเสร็จภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่กฎกระทรวงนี้ใช้บังคับ

ข้อ 11 ในวาระเริ่มแรกกรรมการตามข้อ 2 (3) ยังไม่ต้องมีใบอนุญาต ประกอบวิชาชีพ จนกว่าครุสภาจะกำหนดให้มีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ ตามกฎหมายว่า ด้วยสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา

ข้อ 12 ให้เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีอำนาจตีความ และ วินิจฉัยปัญหาอันเกี่ยวกับการปฏิบัติการ หรือการดำเนินการสรรหา การเลือกประธาน กรรมการ และกรรมการของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามที่กำหนดไว้ใน กฎกระทรวงนี้

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า จากพระราชบัญญัติการศึกษา พุทธศักราช 2542 จึง เป็นผลให้เกิดกฎกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2546 ซึ่งอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 5 และมาตรา 40 วรรค 3 แห่งพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติม โดยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กับมาตรา 8 และมาตรา 38 วรรคสองและวรรคสามแห่ง พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546

4.4 แนวปฏิบัติเกี่ยวกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

เพื่อให้การคัดเลือกและการสรรหาบุคคลที่จะเข้ามาทำหน้าที่คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นไปด้วยความเรียบร้อย กระทรวงศึกษาธิการ จึงได้ให้ขั้นตอนและวิธีการให้ได้มาซึ่งคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในแต่ละองค์ประกอบ ซึ่งมีรายละเอียดพอสังเขป ดังนี้ (กองนโยบายและแผน, สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2543 : 13 – 26)

1. ขั้นตอนและวิธีการสรรหาคณะกรรมการ โดยทั่วไป

1.1 ประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาชุดปัจจุบัน เพื่อกำหนดจำนวนและสัดส่วนของกรรมการในแต่ละองค์ประกอบ ซึ่งจะตั้งไม่น้อยกว่า 9 คน และไม่เกิน 15 คน

1.2 ประกาศรับสมัครกรรมการสถานศึกษา ซึ่งเป็นผู้แทนของผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และผู้แทนศิษย์เก่า ระยะเวลารับสมัครไม่น้อยกว่า 15 วัน

1.3 ดำเนินการคัดเลือกกรรมการสถานศึกษาในองค์ประกอบต่าง ๆ ให้ได้ตามสัดส่วนที่กำหนด

1.4 ดำเนินการคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิ โดยให้ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ที่ได้รับการคัดเลือกเป็นกรรมการสถานศึกษาในแต่ละองค์ประกอบประชุมร่วมกันเพื่อเสนอรายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 2 เท่าของผู้ทรงคุณวุฒิ แล้วดำเนินการคัดเลือกตามขั้นตอน

1.5 เสนอรายชื่อกรรมการสถานศึกษาที่ได้รับคัดเลือกต่อหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอหรือกิ่งอำเภอ เพื่อลงนามแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาต่อไป

2. ขอบข่ายและเจตนารมณ์ของคณะกรรมการสถานศึกษาต่อไป

2.1 ผู้แทนผู้ปกครอง โดยเจตนารมณ์ มุ่งเน้นให้ผู้ปกครองของนักเรียนที่กำลังศึกษาเล่าเรียนอยู่ในสถานศึกษานั้น ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เพื่อให้ตรงกับความต้องการของผู้ปกครองให้มากที่สุดเท่าที่ถึงกระทำได้ ซึ่งในการนี้ยังใช้กับกระบวนการสรรหาในองค์ประกอบของผู้แทนศิษย์เก่าด้วย

2.2 ผู้แทนครู หมายถึงข้าราชการครูปฏิบัติการสอนและให้หมายรวมถึงผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษาด้วย

2.3 ผู้แทนองค์กรชุมชน เป็นองค์กรที่จัดตั้งขึ้นโดยความสมัครใจของสมาชิก มีการปฏิบัติกิจกรรมเพื่อประโยชน์ของสมาชิก และสังคม ชุมชน โดยส่วนรวมอย่างต่อเนื่องมีที่ตั้งของกลุ่มแน่นอนภายในเขตบริการของโรงเรียน ผู้สมัครต้องมีหลักฐานแสดง

การเป็นผู้แทนองค์กรชุมชนนั้น ๆ

2.4 ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล แต่โดยเขตสามารถได้้องการสมาชิกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้รับการคัดเลือกจากชุมชน เช่น สมาชิกสภาเทศบาล สมาชิกสภากรุงเทพมหานคร เป็นต้น เข้ามาร่วมเป็นกรรมการสถานศึกษาในฐานะผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และต้องมีเอกสารแสดงหรือหนังสือรับรองจากคณะกรรมการองค์กรนั้น ๆ

2.5 ผู้ทรงคุณวุฒิ หมายถึงผู้มีความรู้ ความสามารถในศิลปวิทยาการด้านต่าง ๆ ที่คณะกรรมการสถานศึกษาเห็นว่ามิใช่ประโยชน์ต่อการพัฒนาการจัดการศึกษาสำหรับผู้ทรงภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่นนั้น หมายถึงผู้ที่ได้รับการยอมรับในท้องถิ่นระดับชาติ ระดับนานาชาติในด้านต่าง ๆ เป็นที่ยอมรับของชุมชนและสังคม ตลอดจนผู้ปกครองท้องถิ่น ซึ่งได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นต้น

3. การกำหนดสัดส่วนของการมีส่วนร่วมของสตรีในคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานนั้น ได้กำหนดไว้ไม่น้อยกว่า 1 ใน 3 ของคณะกรรมการทั้งหมด การคัดเลือกและสรรหาคณะกรรมการที่เป็นสตรีเป็นศิลปะในการบริหารและจัดการของคณะกรรมการสถานศึกษา

4. แนวทางการตรวจสอบคุณสมบัติของคณะกรรมการสถานศึกษา

4.1 ผู้แทนผู้ปกครอง ตรวจสอบจากทะเบียนนักเรียนหรือสมุดรายนามประจำตัวนักเรียน (ป.01) หรือ (รบ.4ต.)

4.2 ผู้แทนศิษย์เก่า ตรวจสอบจากทะเบียนนักเรียนหรือบัญชีเรียกชื่อ (ป.03) หลักฐานแสดงผลการเรียนเมื่อจบหลักสูตร หรือใบ รบ. ต่าง ๆ

4.3 ผู้แทนองค์กรชุมชน ตรวจสอบจากหลักฐานการจดทะเบียนตามที่กฎหมายกำหนด หรือหลักฐานเชิงประจักษ์ ซึ่งมีผู้นำองค์กร หรือคณะผู้บริหารรับรองไม่น้อยกว่า 5 คน พร้อมบัตรประจำตัวประชาชน

4.4 ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตรวจสอบจากบัตรประจำตัว หรือหนังสือรับรองที่ผู้บริหารองค์กรออกให้

4.5 ผู้ทรงคุณวุฒิ ตรวจสอบจาก ปริญญาบัตร วุฒิบัตร ประกาศนียบัตร หรือหลักฐานเชิงประจักษ์ พร้อมบัตรประจำตัวประชาชน หรือหลักฐานอื่นที่ทางราชการออกให้ที่เชื่อถือได้

สรุปได้ว่า แนวปฏิบัติที่เกี่ยวกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อเป็นแนวทางในการคัดเลือกและสรรหาบุคคลที่จะเข้ามาทำหน้าที่คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นไปตามขั้นตอนและวิธีการในแต่ละองค์ประกอบ

4.5 บทบาทหน้าที่คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

4.5.1 บทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นบุคคลที่มีความตั้งใจ เสียสละ อุทิศตัวเพื่อเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการจัดการศึกษาของชุมชนและท้องถิ่น ซึ่งบทบาทหน้าที่ตามระเบียบกระทรวงศึกษากำหนดให้ทำหน้าที่กำกับและส่งเสริมสนับสนุนกิจการของสถานศึกษา ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2547 : 27 – 43)

1) กำหนดนโยบาย แผนแม่บท และแผนพัฒนาของสถานศึกษา นโยบายและแผนพัฒนาศึกษา เป็นเสมือนเข็มทิศ ที่จะนำพาสถานศึกษาไปสู่เป้าหมายปลายทางแห่งความสำเร็จ คณะกรรมการจึงมีหน้าที่ในการเสนอปัญหา และความต้องการของท้องถิ่น แก่สถานศึกษา

2) ให้ความเห็นชอบปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา ก่อนสิ้นปีงบประมาณ สถานศึกษานำนโยบาย และแผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษามาจัดทำแผนปฏิบัติ การประจำปี เพื่อใช้เป็นประกอบการปฏิบัติงานในปีงบประมาณต่อไป ซึ่งแผนนั้นจะต้องผ่านความเห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษาก่อน

3) ให้ความเห็นชอบในการจัดทำสารหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ซึ่งสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ต้องจัดทำสารหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม ประเทศชาติ

4) กำกับและติดตาม การดำเนินงานตามแผนของสถานศึกษา เพื่อให้ทราบและเข้าใจการดำเนินการ ปัญหาอุปสรรค เพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าวต่อไป

5) ส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กทุกคนที่อยู่ในเขตบริการ ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง

6) ส่งเสริมให้มีกรรพิตักษ์สิทธิเด็ก คู่มือศึกษาธิการ เด็กดีขยโอกาส และเด็กที่มีความสามารถพิเศษ ให้ได้รับการพัฒนาอย่างเต็ม

7) เสนอแนวทางและมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการด้านวิชาการ ด้าน
งบประมาณด้านบริหารบุคคล และด้านบริหารทั่วไปของสถานศึกษา

8) ส่งเสริมให้มีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ตลอดจนวิทยากรภายนอก
และภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อเสริมสร้างการพัฒนาการของนักเรียนทุกวัย รวมทั้งสืบสานจารีต
ประเพณี ศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของชาติ

9) เสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษาและชุมชน ตลอดจน
ประสานงานกับองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อให้สถานศึกษาเป็นแหล่งวิชาการของ
ชุมชน และมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น

10) ให้ความเห็นชอบ รายงานผลการดำเนินงานประจำปีของสถานศึกษา
ก่อนเสนอต่อสภามหาวิทยาลัย

11) แต่งตั้งที่ปรึกษาหรือคณะกรรมการเพื่อดำเนินงานตามระเบียบตามที่
เห็นสมควร

12) ปฏิบัติการอื่นที่ได้รับมอบหมายจากหน่วยงานต้นสังกัดของสถานศึกษา
นั้น ๆ

4.5.2 บทบาทหน้าที่ของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

ในการดำเนินงานตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยคณะกรรมการ
สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2543 ยังมีผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องหลายระดับ ดังนี้

1) ผู้บริหารสถานศึกษา จะต้องทำหน้าที่เป็นกรรมการและเลขานุการ
คณะกรรมการสถานศึกษา โดยตำแหน่ง ธุรกรรมการสถานศึกษา ดำเนินการร่วมกับผู้แทน
จากกลุ่มต่าง ๆ จัดทำคำสั่งแต่งตั้ง จัดให้มีการประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาอย่างน้อย
ภาคเรียนละ 2 ครั้ง รายงานการประชุม และดำเนินการสรรหากรรมการทดแทนภายในเวลา
ที่กำหนด

2) ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ทำหน้าที่พิจารณาขออนุมัติ
แต่งตั้ง ส่งเสริมและสนับสนุนให้การดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษาเป็นไปตาม
ระเบียบ

3) คณะกรรมการสถานศึกษา มีหน้าที่ปฏิบัติตามระเบียบ
กระทรวงศึกษาธิการดำเนินการคัดเลือกประธาน รองประธานจากผู้แทนกลุ่มบุคคล มีมติให้
กรรมการสถานศึกษาพ้นจากตำแหน่งตามระเบียบ ข้อ 11(10)

4) เลขานุการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการปฏิบัติให้เป็นไปตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2543

สรุปได้ว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นบุคคลที่มีความตั้งใจ ที่จะเสียดสละ ฤทธิศั้วเพื่อเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการจัดการศึกษาของชุมชนและท้องถิ่น ซึ่งบทบาทหน้าที่ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการกำหนด ให้ทำหน้าที่กำกับและส่งเสริมสนับสนุนกิจการของสถานศึกษา โดยเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษาร่วมกับผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน

4.6 รูปแบบและกระบวนการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษากับการจัดการศึกษาในชุมชน หมายถึง การมีคณะกรรมการสถานศึกษา เข้ามามีเกี่ยวข้องกับจัดการศึกษาในโรงเรียน โดยการร่วมกันกำหนดแนวทางการจัดการศึกษา การจัดสรรรัฐธรรมบุญโรงเรียน การร่วมดำเนินการ โดยการสนับสนุนให้ความร่วมมือในการจัดการศึกษา การร่วมติดตามประเมินผลการดำเนินงานของโรงเรียน การตรวจสอบ เป็นต้น ดังนั้นรูปแบบของการมีส่วนร่วมจึงมีแนวทางการดำเนินการดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2543 : 75-90)

4.6.1 รูปแบบของการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา มีดังนี้

- 1) ด้านการคัดเลือกคณะกรรมการ
 - (1) คัดเลือกบุคคลที่มีลักษณะโดดเด่นในชุมชน
 - (2) บุคคลที่มีความรู้พอสมควร
 - (3) บุคคลที่กล้าแสดงความคิดเห็นและเป็นคนรุ่นใหม่
- 2) ด้านการดำเนินนโยบายของโรงเรียน
 - (1) เป็นฝ่ายสนับสนุนเสริมสร้างและให้การช่วยเหลือ
 - (2) การตัดสินใจ
 - (3) การแสดงความคิดเห็นต่อนโยบายของโรงเรียน
- 3) ด้านการจัดทำแผน
 - (1) การมอบหมายงานเพื่อปฏิบัติร่วมกัน
 - (2) การจัดทำแผนพัฒนาประจำปีของโรงเรียน
 - (3) การจัดทำโครงร่างของแผน

- (4) การประชุมคณะกรรมการสถานศึกษา
- (5) การพัฒนาอาคารสถานที่และบริเวณ โรงเรียน
- (6) การร่วมดูแลความประพฤติของนักเรียน
- (7) การร่วมระดมทรัพยากรเพื่อการพัฒนาโรงเรียน

4.6.2 รูปแบบการมีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา (Educational resource mobilization) มีรูปแบบดังนี้

1) แหล่งทรัพยากรได้แก่บุคคลในท้องถิ่น เจ้าอาวาส ผู้นำชุมชน องค์กรการกุศลและคนในชุมชน

2) วิธีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา

- (1) การขอบริจาค
- (2) การจัดกิจกรรมทางศาสนา
- (3) การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน
- (4) การตั้งสหกรณ์ในโรงเรียน
- (5) การตั้งกองทุนในโรงเรียน

3) กระบวนการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา (Educational Resource Mobilization Process)

- (1) การหาแหล่งทรัพยากรหรือการหาเฉพาะแสร
- (2) การหาผู้เชื่อมโยงระหว่างคณะกรรมการสถานศึกษาและโรงเรียนกับแหล่งทรัพยากร
- (3) การประสานงานระหว่างชุมชนและ โรงเรียนกับแหล่งทรัพยากร
- (4) การต่อรองการบริจาค
- (5) การดำเนินการตามเป้าหมายในการระดมทรัพยากร
- (6) การตอบแทนแหล่งทรัพยากร

4.6.3 รูปแบบการมีส่วนร่วมในการทำงานกับองค์กรท้องถิ่น

- 1) โครงสร้างของการมีส่วนร่วมกับท้องถิ่น
- 2) บทบาทของท้องถิ่นกับการมีส่วนร่วมกับ โรงเรียน
- 3) กระบวนการมีส่วนร่วมในการทำงานกับองค์กรท้องถิ่น

4.6.4 รูปแบบการมีส่วนร่วมในการตั้งกองทุนการศึกษา

4.6.5 รูปแบบในการมีส่วนร่วมในการสร้างความสำคัญระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

4.6.6 ขั้นตอนและกระบวนการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาโรงเรียนเพื่อจัดการศึกษาในชุมชน

ขั้นตอนสำคัญของการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา ดังนี้

1) การศึกษาข้อมูลพื้นฐานก่อนเริ่มดำเนินการ ขั้นตอนนี้ ประสานกรรมการและผู้บริหารโรงเรียนควรเป็นผู้ดำเนิน ภายใต้เงื่อนไขร่วมกันคิด โดยศึกษาจากที่ดำเนินการอยู่ที่ประสบความสำเร็จมาประยุกต์ดำเนินการใน โรงเรียน (กองทุนนโยบายและแผน, สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2543 : 91-95)

2) การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน โดยเริ่มจากการติดต่อพบปะ พูดคุยกับคณะกรรมการสถานศึกษาและคนในชุมชนที่มีวัยใกล้เคียงกัน และจึงสร้างความใกล้ชิดมากขึ้น

3) การสร้างเครือข่ายของผู้มีส่วนร่วม เช่น กลุ่มครู กลุ่ม องค์การบริหารส่วนตำบล กลุ่มวิทยากรภายนอก กลุ่มผู้ปกครองนักเรียน เป็นต้น

4) การสร้างกิจกรรม คือการร่วมกันคิด ร่วมการสร้างกิจกรรมจนทำให้ผู้ร่วมงานมีความรู้สึกเป็นเจ้าของงานนั้น และเต็มใจที่จะทำงานร่วมกัน

5) การต่อรองเพื่อการดำเนินกิจกรรม ขั้นตอนที่จะสอดแทรกในการดำเนินกิจกรรมของโรงเรียนและชุมชน

6) การร่วมกันดำเนินกิจกรรม เป็นขั้นตอนที่จะแสดงถึงบทบาทของผู้มีส่วนร่วมทุกคนที่ชัดเจน มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ที่รับผิดชอบมีการติดตามและแสดงความคิดเห็นและตัดสินใจ

7) การร่วมกันดำเนินผลการดำเนินงาน หลังการปฏิบัติกิจกรรมผู้มีส่วนร่วมจะประเมินผลการดำเนินงาน เพื่อปรับปรุงข้อบกพร่อง

8) การร่วมกันรับผลจากการดำเนินการ

ดังนั้น รูปแบบของการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาจึงเป็นคิดหนึ่งที่จะนำไปสู่ด้านการปฏิบัติด้านการจัดการศึกษาของโรงเรียนโดยหันชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และตามเจตนารมณ์ของระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2543 ที่เน้นให้สังคมชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมกับสถานศึกษาในการพัฒนาการจัดการศึกษาของชุมชน ให้สามารถร่วมกันจัดการศึกษาในชุมชนได้อย่างแท้จริง

4.7 การบริหารของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนในอำเภอบ้านม่วง
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 3

คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนในอำเภอบ้านม่วง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 3 มีบทบาทหน้าที่ดังนี้

4.7.1 กำหนดนโยบายและแผนพัฒนาของโรงเรียน เนื่องจากนโยบายที่เป็นกรอบ
สำคัญของการบริหารและการดำเนินงานขององค์กร

4.7.2 การให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา แผนปฏิบัติการ
ประจำปีเป็นแผนที่จัดทำขึ้นเพื่อที่กำหนดสิ่งที่จะกระทำหรือปฏิบัติจริงในรอบหนึ่งปี โดย
นำแผนงานและโครงการที่กำหนดไว้ในแผนยุทธศาสตร์ จัดทำรายละเอียดและจัดสรร
งบประมาณ

4.7.3 ให้ความเห็นชอบในการจัดทำระหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการ
ของท้องถิ่น

4.7.4 การส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดทุกคนในเขตบริการ ได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง
และมีคุณภาพได้มาตรฐาน

4.7.5 การส่งเสริมให้มีการพิทักษ์สิทธิเด็ก ดูแลเด็กพิการ เด็กด้อยโอกาสและเด็ก
ที่มีความสามารถพิเศษ ให้ได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ

4.7.6 การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการ
บริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไปของสถานศึกษา

4.7.7 การส่งเสริมให้มีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา

4.7.8 การเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน

4.7.9 การแต่งตั้งที่ปรึกษาและหรือคณะกรรมการเพื่อการดำเนินงาน

4.7.10 คณะกรรมการสถานศึกษามีหน้าที่ให้ความเห็นชอบรายงานผลการ
ดำเนินงานประจำปีของสถานศึกษา

สรุปได้ว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนในอำเภอบ้านม่วง
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 3 มีบทบาทหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย วางแผน
งาน ให้ความเห็นชอบตามแผนปฏิบัติงานประจำปีเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานทั้ง 4
ด้าน เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามขั้นตอนและให้เกิดประ โยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

5.1 งานวิจัยในประเทศ

ประยุทธ เจริญชัยภูมิ (2542 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัญหาในการดำเนินงานของ คณะกรรมการ โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมือง จังหวัด ชัยภูมิ ผลการศึกษา พบว่า

1) คณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ เมือง จังหวัดชัยภูมิ มีปัญหาในการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีปัญหาระดับปานกลาง 5 ด้าน แต่ละด้านเป็นปัญหาที่สำคัญ คือ ด้านการกำหนด นโยบายและแผนแม่บทและแผนพัฒนาโรงเรียน คณะกรรมการที่มาจกประชาชนไม่กล้า แสดงความคิดเห็นในที่ประชุมเพราะมีความรู้ที่น้อย ด้านการปรึกษาสนับสนุนและร่วมบริหาร งบประมาณของโรงเรียน กรรมการบางคนขาดความรู้ความเข้าใจในกฎระเบียบการบริหาร ของทางราชการด้านการรับทราบความก้าวหน้าการดำเนินงานตามแผนของโรงเรียน ด้านการ ประสานงานและเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ประชาชนในชุมชนเศรษฐกิจ ให้ ความช่วยเหลือได้ไม่มาก ด้านแต่งตั้งการปรึกษาและหรือคณะกรรมการดำเนินงานต่าง ๆ คณะครูไม่ยอมรับข้อเสนอแนะบุคคลที่คณะกรรมการเสนอให้ทางโรงเรียนแต่งตั้งเป็น คณะกรรมการฝ่ายต่าง ๆ ของโรงเรียน ส่วนด้านการให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปี ของโรงเรียนมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย

2) คณะกรรมการ โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาอำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ ใน โรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน มีปัญหาในทางการดำเนินงานแตกต่างกัน

เรืองยศ แก้วไพฑูรย์ (2542 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความคิดเห็นของคณะกรรมการ โรงเรียนที่มีต่อการบริหารงานในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอบ้านแท่น จังหวัดชัยภูมิ ผลการศึกษา พบว่า ระดับความคิดเห็นของคณะกรรมการใน โรงเรียน ที่มีต่อการบริหารงานในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอบ้านแท่น จังหวัดชัยภูมิ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาหลายด้านพบว่า อยู่ในระดับมาก 1 ด้าน คือ การประสานงานและเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนกับ ชุมชน นอกนั้นอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านการให้ คำปรึกษาสนับสนุนและมีส่วนร่วมในการบริหารงบประมาณของโรงเรียน ด้านการรับทราบ ความก้าวหน้าและดำเนินงานโรงเรียน ด้านการให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปีของ โรงเรียน ด้านการกำหนดนโยบายแผนแม่บทและแผนพัฒนาโรงเรียน และด้านการแต่งตั้งที่

ปรึกษาและหรือคณะกรรมการดำเนินงาน และเมื่อเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของ คณะกรรมการ โรงเรียนโดยรวมไม่แตกต่างกัน

ศาสตราจารย์ (2542 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารงานด้าน ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ใน เขตการศึกษา 9 พบว่า โรงเรียนบริหารงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนโดย ภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านการวางแผนสร้างความสัมพันธ์กับ ชุมชนมีการบริหารงานอยู่ในระดับน้อย ผู้บริหาร โรงเรียนขนาดใหญ่ปฏิบัติงานการบริหาร ด้านการประเมินผลการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนด้านการสนับสนุนจาก ชุมชนในระดับกลาง โรงเรียนขนาดเล็กมีการปฏิบัติมากใน 2 ด้าน คือ ด้านการประเมินผล การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและด้านการ ได้รับการสนับสนุนจากชุมชน รวมทั้งโรงเรียนขนาดใหญ่มีการบริหารมากกว่าโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็กอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

บุญเกิด ตรีเจริญ (2544 : บทคัดย่อ) การปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษา ขึ้นพื้นฐานตามความคิดเห็นของข้าราชการครูในอำเภอกระนวน จังหวัดขอนแก่น พบว่า การ ปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขึ้นพื้นฐานอยู่ในระดับ “มาก” ทุกหน้าที่ ผลการ ปฏิบัติงานที่มากเป็นอันดับแรกคือ การส่งเสริมสนับสนุนให้เด็กทุกคนในเขตบริการ ได้รับ การศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง มีคุณภาพและได้มาตรฐาน เมื่อศึกษาในบทบาทแนว ปฏิบัติงานแล้ว จะมีเพียงบทบาทเดียวที่ปฏิบัติน้อย นอกนั้นทุกบทบาทอยู่ในระดับ “ มาก ” ที่ปฏิบัติน้อย คือ สนับสนุนส่งเสริมการทำงานร่วมกับองค์กรพิทักษ์สิทธิเด็ก ความเหมาะสม ของหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขึ้นพื้นฐานมีความเหมาะสมอยู่ในระดับ “ มาก ” ทุก หน้าที่ หน้าที่ที่เห็นว่าเหมาะสมมากกว่าหน้าที่อื่น ๆ คือ ส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กทุกคน ในเขตบริการ ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง มีคุณภาพและได้มาตรฐาน รองลงไปคือ เสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ตลอดจนประสานงานกับองค์กรทั้ง ภาครัฐและเอกชน เพื่อให้สถานศึกษาเป็นแหล่งวิทยาการของชุมชน และมีส่วนร่วมในการ พัฒนาชุมชนและท้องถิ่น ปัญหาในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขึ้นพื้นฐาน ส่วนใหญ่เห็นว่ามิใช่น้อยที่เห็นว่ามิใช่ปัญหาคือ กรรมการไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ของตน และกรรมการไม่มีเวลาให้สถานศึกษา เป็นปัญหาที่พบบ่อยที่สุดในอันดับแรกสุด และรอง ลงไปคือ กรรมการมีความรู้ด้านการจัดการศึกษาไม่ดีพอ และคณะกรรมการไม่ค่อยได้แสดง ความคิดเห็น มักเห็นตามที่โรงเรียนชี้ว่า ข้อเสนอแนะและแนวความคิดเห็นอื่นที่มีต่อ

คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ คณะกรรมการควรได้ศึกษาทำความเข้าใจในเรื่อง บทบาทหน้าที่ของตน และรัฐควรจัดการอบรมให้ความรู้แก่คณะกรรมการ กรรมการควรเสียเวลาให้สถานศึกษามากขึ้น โดยเฉพาะความร่วมมือร่วมใจการประชุมคณะกรรมการทุกครั้ง และรัฐควรจัดค่าตอบแทนการปฏิบัติงานให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

สมหวัง มหาวัง(2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาค้นคว้าเรื่อง ความคิดเห็นต่อแนวปฏิบัติตามหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ใน โรงเรียนประถมศึกษานำจังหวัดหนองคาย เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อแนวปฏิบัติตามหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนประถมศึกษาใน 12 ด้าน จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 870 คน ประกอบด้วยคณะกรรมการที่เป็นข้าราชการ คือ ผู้บริหารโรงเรียนและตัวแทนครู และคณะกรรมการที่ไม่ได้เป็นข้าราชการ คือ ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่า และผู้ทรงคุณวุฒิ โดยการสุ่มแบบหลายชั้น (Multi-State Sampling) และเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าเป็นแบบสอบถาม มาตรฐานประมาณค่า ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า

1) คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมและจำแนกตามสภาพของคณะกรรมการมีความคิดเห็นต่อแนวปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมและรายด้านทั้ง 12 ด้าน อยู่ในระดับเห็นด้วย โดยเรียงลำดับจากสูงไปหาต่ำ 3 ด้านแรกดังนี้ ด้านส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กทุกคนในเขตบริการ ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง มีคุณภาพและได้มาตรฐาน ด้านการส่งเสริมให้มีการพิทักษ์สิทธิเด็ก ดูแลเด็กพิการ เด็กด้อยโอกาสและเด็กที่มีความสามารถพิเศษ ให้ได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ และด้านส่งเสริมให้มีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ตลอดจนวิทยากรภายนอกและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อเสริมสร้างพัฒนาการของนักเรียนทุกด้าน รวมทั้งสืบสานจารีตประเพณี ศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของชาติ

2) คณะกรรมการสถานศึกษาที่เป็นข้าราชการ มีความคิดเห็นต่อแนวปฏิบัติตามหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมและรายด้าน 8 ด้าน มากกว่าคณะกรรมการที่ไม่เป็นข้าราชการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แต่มีความเห็นอีก 4 ด้านไม่แตกต่างกัน คือ ด้านให้ความเห็นชอบในการจัดสรรหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ด้านกำกับและติดตามการดำเนินงานตามแผนของสถานศึกษา ด้านเสนอแนวทางและมีส่วนร่วมในการในการบริหารจัดการด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงาน

บุคคลและการบริหารทั่วไปของสถานศึกษา และคำนึงถึงความเห็นของรายงานผลการดำเนินงานประจำปีของสถานศึกษาก่อนนำเสนอต่อสาธารณชน

อภิเชษฐ์ พาลี (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษากันคว้าวิจัยเรื่อง การปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ เพื่อศึกษาการปฏิบัติและเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาที่มีสถานภาพ ขนาดโรงเรียน และเพศแตกต่างกัน ตลอดจนแนวทางปรับปรุงการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ กลุ่มตัวอย่าง คือ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 1,665 คน จากโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 111 โรงเรียน ได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลวิจัยพบว่า

1) เมื่อจำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า โรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดใหญ่ มีระดับการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก ส่วนโรงเรียนขนาดเล็กอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติงานตามขนาดโรงเรียนปรากฏว่า มีการปฏิบัติงานโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยโรงเรียนขนาดใหญ่กับขนาดกลาง และขนาดเล็กมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนโรงเรียนขนาดกลางกับโรงเรียนขนาดเล็ก ไม่แตกต่างกัน

2) แนวทางปรับปรุงการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีผู้เสนอมากที่สุด คือควรจัดสวัสดิการให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เช่น เบี้ยประชุม งบประมาณสนับสนุนการอบรมสัมมนา ค่าตอบแทนหรือสวัสดิการอื่นๆรองลงมา 5 ข้อ ได้แก่ ควรมีการอบรมสัมมนาแลกเปลี่ยนประสบการณ์เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นประจำ ควรกำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้รู้บทบาทหน้าที่อย่างชัดเจน ระบุแผนการดำเนินงานและมอบหมายหน้าที่ปฏิบัติที่แน่นอน ควรสร้างความร่วมมือระหว่างบ้าน วัด โรงเรียน โดยประสานงานผ่านคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้มากขึ้น และควรสร้างแรงจูงใจและความรับผิดชอบให้กับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ไม่ใช่ผู้แทนครูและผู้บริหารสถานศึกษามากขึ้น

ประมวล อัครศาสตร์ (2547 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาค้นคว้าวิจัย เรื่องการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สถานศึกษาที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 1-2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคามเขต 1 ศึกษาเฉพาะกรณี อำเภอแกลง กลุ่มตัวอย่าง คือ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 315 คน จาก 21 โรงเรียน เรื่องมือที่ใช้ในกรวิจัย เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ผลการวิจัยพบว่า

1) การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

2) คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีเพศต่างกัน มีระดับการปฏิบัติงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านกำหนดนโยบายและแผนพัฒนาของสถานศึกษา ด้านให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา ด้านกำกับและติดตามการดำเนินการตามแผนของสถานศึกษา ด้านส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กทุกคนในเขตบริการ ได้รับการศึกษายขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง มีคุณภาพ และได้มาตรฐาน ด้านให้ความเห็นชอบรายงานผลการดำเนินงานประจำปีของสถานศึกษาก่อนเสนอต่อสาธารณชน และด้านแต่งตั้งที่ปรึกษาและหรือคณะอนุกรรมการเพื่อการดำเนินงานตามระเบียบตามความเห็นสมควร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

3) คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีสถานภาพต่างกัน มีระดับการปฏิบัติงานโดยรวมทุกด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าคณะกรรมการที่มีสถานภาพต่างกันมีระดับการปฏิบัติงานแตกต่างกันทุกด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

4) ผลการประมวลข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ ควรจัดสวัสดิการ ค่าตอบแทน หรือสวัสดิการอื่นๆเช่น เบี้ยเลี้ยงการประชุม งบประมาณสนับสนุนการอบรมสัมมนา การบริหารงบประมาณต้องโปร่งใสและประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนทราบอยู่เสมอ งานวิชาการควรตอบสนองความต้องการของชุมชนและทันต่อความเคลื่อนไหวทางการศึกษา ควรให้คณะกรรมการเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและแผนพัฒนาอย่างจริงจัง ควรจัดอบรมสัมมนาแลกเปลี่ยนประสบการณ์ เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษา

ขั้นพื้นฐาน การมีการแต่งตั้งคณะกรรมการติดตามผลการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ

อาทร ตะโยธา (2548 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานใน โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและนำเสนอแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานใน โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 กลุ่มตัวอย่างคือคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 จำนวน 328 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานใน โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการทดสอบสมมติฐานใช้สถิติ F-test ชนิดความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) ผลการวิจัยพบว่า

1) การมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานใน โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก

2) ระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานใน โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 จากงาน 12 ด้าน โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3) กระบวนการบริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพของโรงเรียน (PDCA) ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานใน โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน

5.2 งานวิจัยต่างประเทศ

มิลเลอร์ (Miller, 1996 : 475 : CD-ROM) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการ โรงเรียนประถมศึกษาในมลรัฐสจอร์เจีย เขาได้ทำการศึกษาถึงสภาพการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการ โรงเรียนในปัจจุบันและบทบาทหน้าที่ที่จะต้องดำเนินการในอนาคต ผลการวิจัยพบว่า การติดต่อประสานงาน

ระหว่างโรงเรียนกับคณะกรรมการ โรงเรียนมีความสำคัญมากต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการ โรงเรียนกับคณะกรรมการ โรงเรียนมีความสำคัญมากต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการ โรงเรียน คณะกรรมการ โรงเรียนมีความต้องการที่จะทำหน้าที่อย่างเต็มบทบาท และตอบสนองต่อความต้องการของชุมชน โรงเรียน ประอมสีกษาจำเป็นต้องมีคณะกรรมการ โรงเรียน

ไรด์เอาท์ (Rideout, 1997 : 3348) ได้ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียน (School-based Management) ในนิวฟันด์แลนด์ และลาบราดอร์ โดยเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้เสียทางการศึกษาเข้ามาเป็นบทบาทร่วมในการจัดการศึกษาระดับท้องถิ่น โดยส่วนมากดำเนินการโดยการตั้งสภาโรงเรียน (School Council) การจัดทำข้อมูลใช้แบบสอบถามและการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้ปกครอง ครู-อาจารย์ ครูใหญ่ และศึกษานิเทศก์ ในด้านงบประมาณ หลักสูตร บุคลากร สภาโรงเรียน และปัญหาอุปสรรค ในการดำเนินงานผลการศึกษาพบว่า ผู้ปกครองไม่เคยเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเลย ส่วนครู-อาจารย์มีบทบาทร่วมในการจัดการศึกษาเพียงเล็กน้อย และในขอบเขตจำกัด ส่วนผู้บริหารมีบทบาทส่วนร่วมมากที่สุด ทั้งผู้ปกครองและครู-อาจารย์ มีความต้องการเข้ามามีส่วนร่วมในการรับคิดชอบและร่วมมือในการดำเนินการจัดการศึกษาและต้องการให้สภาโรงเรียนทำหน้าที่ให้คำปรึกษาหารือในการดำเนินงานดังกล่าว และทั้ง 4 กลุ่มไม่มีความต้องการให้เกิดการปฏิรูปการจัดการศึกษาอย่างรุนแรง แต่ต้องการให้มีการปรับปรุงแนวทางการดำเนินงาน โดยเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้เสียเข้ามามีบทบาทในการจัดการศึกษามากยิ่งขึ้น ตลอดจนต้องการให้มีการกระจายอำนาจในการส่งงบประมาณมายัง โรงเรียน โดยตรง มีอำนาจ ในการบริหารจัดการกับบุคลากรโดยตรง ตลอดจนการปรับปรุงหลักสูตรท้องถิ่น

บริตติงแฮม (Brittingham, 1998 : 1406 - A) ได้สรุปลักษณะการมีส่วนร่วมของโรงเรียนครอบครัวและชุมชนที่ประสบผลสำเร็จ ดังนี้ ผู้ปกครองมีความสำคัญต่อการจัดการศึกษาและเป็นความคาดหวังที่สำคัญที่จะทำให้ห้องเรียนมีคุณภาพ และพัฒนาปรับปรุงอย่างมีคุณภาพและพัฒนาปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง ครูจะต้องประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองเข้าใจในการจัดการเรียนการสอนว่าจะสอนอะไร สอนอย่างไร และผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอย่างไร ซึ่งสิ่งที่ผู้ปกครองและชุมชนจะต้องตระหนักคือ การเข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมด้านสังคม อารมณ์ และความก้าวหน้าในวิชาชีพของเด็ก การพัฒนาสถานะของเด็ก และครอบครัวให้ดีขึ้น ถือเป็นความจำเป็นขั้นพื้นฐานในการมีส่วนร่วมของโรงเรียน ครอบครัว ชุมชนที่เข้มแข็ง ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนจะเป็นตัวบ่งชี้ถึงการมีส่วนร่วม

และความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

เดลาเนย์ (Delaney, 2000 : A) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในกระบวนการตัดสินใจในหลักสูตรการเรียนระดับเขต พบว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชนต่อการกำหนดหลักสูตรการเรียนการสอนในโรงเรียน มีผลต่อวิถีทัศน์นักเรียนและมีความคิดที่แตกต่างการใช้วิถีสื่อสารสองทางจะเพิ่มประโยชน์ในกระบวนการ

โกลด์ (Gold, 2000 : A) ได้ศึกษาเรื่องการให้ชุมชนในเขตพื้นที่บริการของโรงเรียนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา พบว่า ชุมชนที่มีรายได้ต่ำจะมีปัญหาในการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและระดับการศึกษาของผู้ปกครองมีผลต่อการให้ความร่วมมือในการจัดการศึกษาของโรงเรียน

จากผลการวิจัยทั้งภายในประเทศและต่างประเทศที่กล่าวมา สรุปได้ว่า การที่ชุมชนองค์กรท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาถือว่ามีผลสำคัญมาก เพราะความร่วมมือร่วมใจระหว่างโรงเรียนกับชุมชนก่อให้เกิดประโยชน์อย่างยิ่งต่อการพัฒนาโรงเรียนและชุมชน โดยปัจจุบันแนวนโยบายของรัฐต้องการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นเสมือนตัวแทนของชุมชนที่ได้รับความไว้วางใจให้มีบทบาทในการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ผู้วิจัยเชื่อว่าหากได้มีความร่วมมือกันปฏิบัติหน้าที่ที่กำหนดไว้ โดยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้ความร่วมมือ กล่าวคือกลับแสดงความคิดเห็นเพื่อเป็นแนวทางในการแก้ปัญหา มีส่วนร่วมในการประชุมและลงมติในการประชุมเพื่อหาทางที่ดีที่สุดในการบริหารงานในแต่ละด้าน ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ของสถานศึกษาในเขตอำเภอบ้านม่วง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาภาคตะวันออกเฉียงใต้ เพื่อเป็นข้อมูลสารสนเทศในการพัฒนาการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตอำเภอบ้านม่วง ให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพต่อไป